

Kilde: Børnene på fabrikken

Kildeintroduktion:

Christian Christensen (1882-1960) nedskrev i sine sidste leveår sine barndomserindringer. Han døde, inden værket var tilendebragt, men takket være hans ven, digteren Halfdan Rasmussen (1915-2002), blev det alligevel udgivet i de to bind, En rabarberdreng vokser op (1961) og Bondeknold og rabarberdreng (1962), siden samlet i Erindringer (1992). Christian kom med sin familie fra Lolland til fattigkvarteret "Rabarberland" på Nørrebro i København i 1887. Hans far fik arbejde på en skrå tobaksfabrik, og her begyndte han også selv at arbejde den dag, han fyldte 10 år

Christian Christensens barndomserindringer

2 Som sædvanlig blev Elna og jeg vækket, så snart far gik på arbejde ved halvseks tiden. Mor og Elna
ønskede mig tillykke. Efter en rugbrøds klemme (BGR: *en klemme er en klapsammenmad af*
4 *rugbrød*) til noget tynd piskaffe gik den på hovedet i ildtænderne (BGR: *en ildtænder er en lille*
6 *pakke med træ/papir som kan bruges til optænding, og som familien laver derhjemme*). Arbejdet
med dem fortsatte lige til en kvart i otte. Så et par fedteklemmer med i skole og så af sted så rask vi
kunne løbe, for at nå frem inden skoleklokken ringede op. Formiddagen i skolen var som sædvanlig.
8 Sammen med nogle andre drenge fik jeg fem af spanskrøret over røven af viceinspektør Mortensen
- så fik man da noget på sin fødselsdag. Det blæste jeg på. Det der optog mig meget mere var, om
10 jeg kunne nå vor kaserne til en kl. kvart over et, hvor jeg skulle følges med tobaksspinder Larsen for
at finde fabrikken. Men det gik godt. På ti minutter nåede jeg fra Jagtvej til kasernen. Jeg havde
12 ikke tid at spise, men så ramlede gaverne ind. Mor gav mig et stort sækkelærredsforklæde med
smæk, hvori jeg kunne have mine fire fedteklemmer. Hun stak mig tillige en stor femøre. Elna gav
14 mig en stor hvid blyant og Marius et lille rødt æble, som mor måtte vriste fra ham, fordi han selv
ville æde det. Med femøren i hånden og gaver og klemmer i forklædesmækken sprang jeg i
16 firspring ned ad trappen til første sal. Og meget rigtigt, der stod tobaksspinder Larsen og ventede på
mig. "Nåh", sagde han, "vi må nok skynde os, ellers når vi ikke derind til halvto."

18 Trods alt nåede vi fabrikken i rette tid. På første sal bankede Larsen på en dør, hvor der stod kontor.
Da der blev lukket op, sagde Larsen, at her var den nye arbejdsmands gut. "Det er godt", sagde en
20 strengt udseende mand. Han sagde ikke noget til mig, men skubbede mig ind af en dør på den anden
side af gangen og råbte: "Fru Sørensen, lær den fyr der at løse rå tobak." Det var mesterens velkomst
22 til mig.

Det rum jeg blev skubbet ind i var et stort halvmørkt lokale, hvor jeg skimtede en maskine og en
24 mand i baggrunden. Fru Sørensen, en svær kone, kaldte på mig og fik at vide, at jeg hed Christian.
Hun var meget flink, og viste mig, hvorledes jeg bundt for bundt skulle tage rå tobakken, røre
26 stilkene rundt i venstre hånd til de skiltes ad og derefter vikle bastbåndene af og skille bladene fra
hinanden og lade dem falde ned i en stor kurv.

28 Det forstod jeg med det samme, og Fru Sørensen roste mig. ... Jeg skulle dreje rokken for en, de
andre svende kaldte "trompeter", men hvis navn var Fr. Nielsen. Denne mand var meget flink imod
30 mig. Han lærte mig, hvor hurtigt jeg skulle dreje rokken og råbte til mig, når jeg enten drejede for
hurtigt eller for langsomt.

32 Jeg blev hurtigt fortrolig med farten, men blev snart smertelig træt i armen af den uvante bevægelse.
33 Jeg ville klare den ved at dreje med venstre hånd, men det stoppede han mig i med det samme. Jeg
34 skulle dreje med højre hånd, således at jeg kunne se om der skete noget på spindebordet og kunne
35 standse rokken med det samme. ”Trompeteren” spurgte mig, om jeg var træt. Hvilket
36 rabarberdrengen selvfølgelig benægtede.

37 Da tiden kom, hvor vi i et kvarter skulle have fri, i noget de kaldte Vesperkost, for at spise vor
38 medbragte mad, forklarede ”Trompeteren” mig, at svendene der arbejdede på akkord ikke havde tid
39 til at stoppe i et kvarter, men at jeg nok ligesom de andre drenge kunne spise, medens jeg arbejdede.

40 Nu begyndte rundgangen i min barndom fra ti til fjorten år. Om morgenen tidligt op og binde
41 ildtændere, så i løb til skolen og fra skolen i åndeløst jag til fabrikken.

42

44

46

48

50

52

54

56

58

60

62 **Kilde:** ”Christian Christensens barndomserindringer”, [https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-](https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/christian-christensen-om-boernearbejde-paa-tobaksfabrik-i-1890erne/)
63 [kilder/vis/materiale/christian-christensen-om-boernearbejde-paa-tobaksfabrik-i-1890erne/](https://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/christian-christensen-om-boernearbejde-paa-tobaksfabrik-i-1890erne/), uddrag,
64 hentet 13-04-2021